

Beszéljen a munkájáról!

A történelemben hányszor csúfolták a munkából! Az osztálytársadalmak erkölcsi rendje, értékítélete szerint mindig lenézett fogalom volt. Pedig az emberiség csak a munka árán jutott előbbre. Minden, amit teremtett, kezéhez és elméjéhez kötődik. Az ember egyetlen igazi önkifejezése. Allatot befogni és megszelídíteni, kertet művelni, gépet tervezni és mozgatni, az anyag titkaiba belelátni, verset írni és képet festeni, gyermeket tanítani és gyógyítani, énekelni és várszót szóni — akárhol kezdjük és akárhol végzünk el: munka, munka, munka. Csapa hozzájárulás ahhoz, hogy az ember megmaradjon, éljen, boldoguljon.

Az emberiség nagyjai mind a legnagyobb tisztelettel beszéltek a munkáról, minthogy maguk is éppen a munka révén lettek naggyá. Ami megmaradt, ami érték, ami van, ezen az ágon teremtett. Már a természet sem ad ingyen, minden kis aratáshoz szántani és vetni kell. Nem csoda, hogy a szocializmus, a kommunizmus fundamentuma éppen a munka. A munka társadalmának nevezzük, hiszen a történelemben először emeli oltárra a tudatos és hasznos emberi cselekvést, ezt teszi meg az élet legfőbb értelmének, s ennek arányában mér és oszt.

Mi sem természetesebb, mint hogy a munka nemzetközi ünnepén éppen ezt keressük: a törté-

nelmi múltunkban és sok-sok nép jelenében is kényszerű, lenézett, kevésebbre becsült, épphogy megfigyelt, sokszor örömtelen munkáról mit mond ma, a szocialista Magyarországon a munkás és a paraszt, a tudós és a tanár, a mérnök és a népművelő... Nem nyilatkoznak róla, nem fogalmazzanak bölcselkedve, inkább sokszor akadózva, de a legnagyobb szeretettel. Ahogy életelemről tud beszélni az ember, aki felismerte már hasznosságát, jelentőségét, és dárhová tette az élet a nagy társadalmi munkamegosztásban, egyformán boldog tud lenni a jól végzett munka tudatában.

Beszéljen a munkájáról! — hirtelen jött a felkérés minden alanyunknak. De nálunk erről szinte mindenki nagyon szívesen szól. Kemény volt az anyag, elkészült egy tudományos dolgozat, sikerült megmenteni egy életet, a kertészet meghálálta az öntözést, először öntötték az új műhelyben, percek alatt megjavították egy gépet, soha nem volt reklamáció, elismerték a járadózat — ezek a mi szép örömeink. Megélhetés is, természetesen, de éppen abban különbözik a robottól, a bérmentől, hogy nem megaláz, hanem fölemel.

Beszélhetne a dologról az újságíró is.

S beszél is. Most éppen úgy, hogy másokat szólaltat meg ebben az összedültségben. Meglelte benne mindegyikünk a maga örömeit.

Csányi János

csőszerelő

Csányi János, a Magyar Kábelművek szegedi gyáranak csőszerelő csoportvezetője, április 4-e alkalmából a Munka Érdemrend ezüst fokozatát kapta.

— Tősgyökeres szegedi családból származom, apám kőfaragómester volt. Petőfitelepi vagyok, most is ott lakom. 1936-ban szabadultam, de akkoriban Szegeden nehéz volt a szakmámban munkát kapni, három évet voltam Csepelen a Weiss Manfrédnál. Negyvenben behívtak katonának, kint voltam a doni fronton, 45-ben szovjet fogságból jöttem haza. Már 36-ban bekapcsolódtam a munkásmozgalmába, úgy, ahogy akkoriban sokan csináltuk: a sporton keresztül. A Szegedi Munkás Testező Egyesületnél voltam, s a felszabadulás után is hű maradtam a sporthoz: három megyében voltam a Közalkalmazottak Szakszervezetének sportfelelőse.

— 1959 óta vagyok a kábelgyárban, hatévi petőfitelepi párttitkárság után tavalyelőttig itt is az voltam — dehát jövőre jön a nyugdíj.

— Amikor először szóltak, „Jani bácsi, mennie kell Pestre” (mert itt engem kevesen hívnak Csányi elvtársnak), s megtudtam, hogy kitüntettek, előbb el se hittem. Nem is tudom, hogy miért kaptam, nekem tényleg természetes volt mindaz, amit csinálnom kellett. Nem tettem én semmivel se többet, mint ami egy rendes munkásemberhez illik. Jóban vagyok a munkatársaimmal, negyedmagammal dolgozom itt a műhelyben. Megbecsülnek, és minek tagadjam: nagyon jólesik, amikor a gyerekek azt mondják: „Jani bácsi, te csak maradj, ezt majd mi megcsináljuk”.

— Persze, nemcsak én segíték nekik, ők is nekem. Fontos a kollektíva hangulata! Voltam én már olyanokkal is, hogy kollektíváról beszélni se igen lehetett, ebből már sok mindenre lehet gondolni. Pedig mondjuk a gázvezetékek szerelése nem gyerekjáték: egész embert kíván az, és bizony őrli az idegeket, ha valahogy fontos az is, hogyan jön el az ember hazulról, és hogyan megy haza. En nem panaszkodhatom a családi életemre sem, két nős fiam van, három unokám, ha otthonról és akár mikor civakodásokból értem volna be ide, biztos, hogy meglátszott volna a munkán, aztán az itteni idegeskedésekből meg megint úgy értem volna haza, hogy kezdődött volna minden előlről. Jó, hogy nem volt, nincs ilyen!

— Szeretem ezeket a fiatal srákokat. Nem hiszem, hogy közömbösek, passzívok lennének. Ha megfelelő feladatot kapnak, becsülettel elvégzik. Erdemesek a bizalomra, csak azt tanácsolnám nekik, legyenek bátrabbak a kezdeményezésben, a beleszólásban — de közben figyeljenek is ránk.

Terhes Józsefné

növénytermesztő

— Amlóta én az eszemet tudom, mindig dolgoztam. Azt sem mondhatom, hogy fokozatosan szoktam rá, és először csak azt csináltam, ami gyereknek való, mert szülők nélkül maradt a család. Tíz olyan napot se tudnék összerakni eddigi életemben, amikor négy óra után keltem volna föl. Csörgőóra? Hát az minálunk nincs. A szomszédok is nekem szólnak, hogy keltem fel őket két óraker, és soha nem félnek, hogy elkésnek valahonnan, mert én elalszom.

— Tizenhét év óta dolgozom a termelőszövetkezetben, itt, Tápén. Szereték itt lenni. Jó főnökünk van a régi is, a mostani is, észre vette, hogy ki dolgozik jól, ki nem, ezért szeretek lenni. Itt nyugodtan lehet dolgozni. Most tavasszal a kertészetben vagyunk, aztán mindig ott, ahol szükség van ránk. Növénytermesztőnek hívnak bennünket, egyszer kapunk, máskor szénát gyűjtünk. Mindig azt, amit a gépek nem győznek. Könnyűnek a gépek sokat, de amennyivel könnyebb lehetne a munka, mert géppel ültethetjük a palántát, annyival múlik fölöttünk az idő. Ez a mi korosztályunk sorsa.

— Azt mondják, nagyon hajtjuk magunkat, pedig nem igaz: az élet hajt bennünket. Amit szerettünk eddig, sok ahhoz képest, ahonnan elindultunk, de változnak az igények, most is sokan vannak, akik előttünk járnak. Harmadik gyermekünk most tizenhat éves, vele már nem szeretnék éreztetni, hogy nekünk semmink nem volt, és kéthónapos házaspár voltunk, amikor a férjemet búcsú napján elvitték katonának. Mire öt év múlva hazajött, én kis telket vettem, megszerezte a falutól, kis házat raktunk rá később közösen. Most végre rendezes alakíthatjuk át. Két szoba van benne.

— Azt akartam mondani, hogy olyan félnapra sem emlékszem, amikor semmit nem csináltam volna, de ez nem igaz. Húsz évvel ezelőtt üdülni is voltam, de belebetegedtem a kéthetes semmittevésbe, meg abba, hogy a gyerekekkel most mi lehet. A szabadságot azóta mindig szombatként veszem ki, vagy akkor, mikor a családban valaki — fiam, lányom, vagy az unokák — segítségre szorulnak. Pénzt most kaptam először munka nélkül, amikor kitüntetés kaptam és Kiváló Dolgozó lettem, de ott is azt mondta az elnök, egész életemben megdolgoztam érte. Elsírnam magam, annyira váratlanul ért, de azt is gondoltam, sokan megérdemelnék ezt a munkatársaim közül is. Mindig együtt dolgozunk, megérijük egymást.

— Mi a legnagyobb örömöm? A család. Ez a kis kései lányom is boldogul, úgy látom. Dísznővénykertész lesz belőle, ha végez. Nyugdíjig még két és fél évem van, azt szeretném becsülettel végigdolgozni.

Huhn András

matematikus

Dr. Huhn András, a matematikai tudományok kandidátusa, a JATE algebra- és számelmélet tanszékének adjunktusa.

— Nehezen tudom megmondani, hogy mit jelent számomra a munka. Észre sem vettem, amikor dolgozni kezdtem. Egy kicsit furcsa is volt, hogy amit korábban kedvtelésből csináltam, azért íróasztalt, fizetést kapok. Az általános iskola utolsó osztályában jöttem rá arra, hogy érzésem van a matematikához. Versenyeket nyertem, és attól kezdve tudatosan matematikusnak készültem. Talán ezért sem töprengtem el még soha azon, hogy mit jelent dolgozni. Ha a matematikai kutatás örömeiről kell beszélni, a matematikát legszívesebben a művészethez hasonlítom. Az ember észrevesz egy szabályszerűséget a valóságban, ami először pusztán szépségével ragadja meg. Amikor matematikával foglalkozom, mindig törvényszerűségeket keresek, és próbálom azokat minél egyszerűbben, pontosabban és általánosabban megmagyarázni. És ugyanúgy, ahogy egy vers, vagy egy festmény, egy matematikai tétel is lehet szép. Számomra ez a szépségre törekvés az egyik fő ösztönző erő. A gyötrődések, a tépelődések is hozzátartoznak a munkámhoz, mert sokszor egy-egy elképzelés százutcába vezet.

— Hogy mit is csinálók? Hálómérettel foglalkozom. Ennek a tudományának az eredményeit a számítástudomány és az elméleti fizika is használja. Munkám alaputatás. Kitalálok valamit, de csak később derül ki, hogy mire lehet használni. Sikerélmény nélkül a matematikus sem tud dolgozni. És ezen a területen a siker nem másnap vagy harmadnap, hanem hosszabb távon terem.

— Mint minden munkához, az enyémhez is kedv kell, és jó szellemi kondíció. Nem lehet azt csinálni, hogy az ember reggel nyolckor leül az íróasztalhoz, és délután öt óráig gondolkozik. De ihletre sem szabad várni. Végéreményben sok mindentől függ a munkatempóm. Egészen prózai dolgoktól, mint például: kialudtam-e magamat, hogyan váltak be legutóbbi ötleteim stb. Nagyon fontos a fizikai erőnlét is. Ha valami nagyon foglalkoztat, akkor nehezen tudom magamat kikapcsolni. Töprengem az utcán, a villamoson, otthon... Sokan azt hiszik a matematikusokról, szórakozott emberek. Erre azt tudom mondani, hogy önfegyelem nélkül nem lehet produkálni. Amíg egy ötletet ki nem dolgoztam, és valamilyen következtetésre nem jutottam, nem fogok újabb kutatáshoz.

— A közösség, az együttes munka szakmánkban is meghatározó. Fontos, hogy sok ember legyen együtt, hasonló témával foglalkozzon. Mindig tanulunk egymástól. A mai tudás holnapra már nem elegendő.

Traván István

kőműves

Traván István, a Dél-magyarországi Magas- és Mélyépítő Vállalat kőművese, az Árpád vezér szocialista brigád vezetője.

— Tizennégy éve, amikor a DÉLÉP-hez, jobban mondva az elődjéhez kerültem, még nem volt szakmám. Miközben dolgoztam, itt tanultam ki a kőműveséget, és meg is szerettem hamar. Sokféle munkát láttam, és azt is, hogy mennyire változik nálunk az építkezés módja. Téglablokk után panel a divat, de szerencsére nekünk mindig jut igazi kőművesmunka. Kéményépítés, belső munkák, válaszfalazás, vakolás, nyílászárók berakása. Aztán meg sok épületet, például szolgáltatóházat, téglából készítettünk. Kell a kőműves a panelházak legelső szintjéhez is. Eppen elég visszaemlékezni arra, amit az elmúlt évtizedben csináltam társaimmal: nem mostanában volt, amikor az Oskola utcában száz lakást építettünk, aztán következett Tarjánban a téglablokkból való építés, majd az Akadémia biológiai intézete. A frissebb emlékek: belső munkák a Statisztikai Hivatal irodaházának építésénél, ugyanaz az olajosok irodaházánál, az új szállodánál, lakásépítés a Nemestakács utcában, Közben vidékre is járogattunk. Mákóra, Szentesre. Most meg a legújabb, ez az újszegedi magasház. Kitűztük már a zöld ágat, de munka még van bőven.

— Sok ez nehéz a munka még akkor is, ha a kívülállók néha másképpen látják, és kritizálnak bennünket. Nehéz munkát egy trappban nem lehet végezni. Akik maguknak építenek családi házat, tudják, hogy legjobb gyorsan végezni vele, szabadulni tőle. Ha nem is egészen így, de hasonlóképpen vagyunk mi is: fejekezünk minél hamarabb befejezni egy-egy munkát. És persze jól, nehogy vissza kelljen menni párszor. Minőségi bért különben is csak akkor kapunk, ha jó minőségben dolgozunk.

— Az is igaz, hogy van olyan kőműves, építőipari munkás, aki keveset dolgozik, sokat mulaszt. Volt már ilyen az én brigádomban is, túl is adtunk rajta. Meg olyan tanulók, akinek megmondtuk: jobb, ha nem is jön hozzánk az iskola után. Erre a szigorúságra szükség van, mert így becsülhetjük meg saját munkánkat, hogy a segédmunkáslétszámunk állandóan változik. Ez a 21 tagú közösség nálunk nehezíti a dolgunkat. Én, mint brigádvezető, akkor örülök nagyon, ha látom, valakin, hogy igenis maradni akar. Szerencsére van példa erre is, többen — hozzám hasonlóan — az itteni munka közben szereztek bizonyítványt.

— Nehéz, de szép feladatunk a fiatalok munkára tanítása, nevelése. Egyikük már öt éve dolgozik nálam.